

НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Комітет з питань етики

РІШЕННЯ

від 15 жовтня 2024 року № 66 (131)

про внесення на розгляд

**Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти
подання про наявність у дисертації кандидата економічних наук
Міщенко Олега Леонідовича «Активізація інноваційно-інвестиційного
розвитку харчової промисловості в Україні»
фактів порушення вимог з питань текстових запозичень
без посилання на джерело (академічного плагіату)**

До Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (далі – Національне агентство) надійшла скарга в електронній формі від кандидата біологічних наук, старшого наукового співробітника Смірнова Олега Ювеналійовича щодо виявлення в захищеній 22 червня 2020 року на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 79.051.04 Національного університету «Чернігівська політехніка» дисертації кандидата економічних наук Міщенко Олега Леонідовича «Активізація інноваційно-інвестиційного розвитку харчової промисловості в Україні» фактів академічного плагіату (реєстр. № 5-24-АД від 22.01.2024, далі – скарга).

Комітет з питань етики (далі – Комітет) своїм рішенням № 8 (73) від 07 лютого 2024 року прийняв скаргу до розгляду.

Про прийняття скарги до розгляду Комітетом належним чином проінформовано Національний університет «Чернігівська політехніка» як заклад, спеціалізована вчена рада якого прийняла рішення про присудження наукового ступеня. Інформування Міщенко О. Л. не здійснювалося, оскільки спосіб зв'язку з особою невідомий. Водночас, копія скарги оприлюднена на сайті Національного агентства.

Перевірку викладених у скарзі відомостей здійснював уповноважений підрозділ секретаріату Національного агентства, який 23 серпня 2024 року надав Голові Комітету Звіт перевірки відомостей щодо наявності фактів академічного плагіату у дисертації кандидата економічних наук Міщенко О. Л. «Активізація інноваційно-інвестиційного розвитку харчової промисловості в Україні» з результатами проведеного аналізу виявлених за допомогою відповідного програмного забезпечення фрагментів збігів щодо неправомірного використання

наукових текстів, ідей, розробок, наукових результатів і матеріалів інших авторів без відповідного посилання (далі – матеріали перевірки).

Згідно з пунктом 14 Порядку розгляду скарг/повідомлень щодо фактів академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації, затвердженого Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти 24 жовтня 2023 року (протокол засідання № 16 (45), зі змінами, далі – Порядок), Голова Комітету передав матеріали перевірки на ознайомлення членам Комітету та визначив доповідача за скаргою.

Доповідач за скаргою проаналізував матеріали перевірки скарги та визнав їх достатніми для її розгляду Комітетом по суті.

За наслідками вивчення матеріалів перевірки, а також інформації, наданої доповідачем, Комітет дійшов висновку про наявність фактів академічного плагіату у дисертації кандидата економічних наук Міщенка О. Л. «Активізація інноваційно-інвестиційного розвитку харчової промисловості в Україні» та науковій публікації, у якій висвітлені наукові результати цієї дисертації.

У дисертації Міщенка О. Л. за допомогою програмного забезпечення, у тому числі з використанням функції автоматичного перекладу, виявлені численні збіги з джерелами інших авторів без належних посилань. Відповідно до результатів проведеної перевірки виявлені текстові запозичення з таких опублікованих праць інших авторів без належних посилань на джерело:

1) Губіна В. В. Механізми підвищення конкурентоспроможності підприємств харчової промисловості. Харків: Панов А. М., 2015. 203, [1] с.

2) Дерманська Л. В. Економічний механізм управління інноваційним розвитком підприємств харчової промисловості : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Тернопіль : ТНЕУ, 2013. 217 с.

3) Ромашов А. В., Баранов В. В. Стратегии развития научно-производственных предприятий аэрокосмического комплекса: Инновационный путь. М.: Альпина Паблишерз, 2009. 215 с.

4) Семененко О. Г. Аналіз розвитку харчової промисловості України. Економічний вісник університету. 2017. Вип. 33(1). С. 168–182.

Окрім того виявлені текстові запозичення із «Стратегия развития пищевой и перерабатывающей промышленности Российской Федерации на период до 2020 года», затвердженої розпорядженням «Правительства Российской Федерации от 17 апреля 2012 г. № 559-р.» без посилання на сам акт держави-агресора.

У ході перевірки так само виявлені текстові запозичення без належних посилань на джерела в науковій публікації Міщенка О. Л., у якій висвітлені наукові результати дисертації – у статті «Міщенко О. Л. Система управління інноваційно-інвестиційним розвитком харчової промисловості // Науковий вісник Полісся. 2019. № 3 (19). – С.98-103.

При оцінці матеріалів перевірки Комітет керується пунктом 21 Порядку, згідно з яким будь-які документи чи свідчення про наявність або відсутність у дисертації та/або наукових публікаціях, у яких висвітлені наукові результати дисертації, фактів академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації не є

вирішальними, не мають наперед визначеного значення для Комітету і враховуються в сукупності з іншими документами та матеріалами при прийнятті рішень відповідно до цього Порядку.

Комітет бере до уваги, що відповідно до пункту 38 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 року № 1197 (далі – Порядок 1197), особа, якій за рішенням МОН (МОНмолодьспорту, ВАК) видано диплом доктора (кандидата) наук, може бути позбавлена відповідного ступеня у разі виявлення порушень вимог нормативно-правових актів з питань атестації наукових кадрів, чинних на момент прийняття рішення МОН (МОНмолодьспортом, ВАК) про видачу відповідного диплома або затвердження рішення ради про присудження ступеня доктора філософії.

Згідно із пунктом 9 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567 (далі – Порядок № 567), який був чинним на момент прийняття рішення про видачу диплома кандидата економічних наук Міщенко О. Л., дисертація на здобуття наукового ступеня є кваліфікаційною науковою працею, виконаною особисто здобувачем у вигляді спеціально підготовленого рукопису або опублікованої монографії. Підготовлена до захисту дисертація повинна містити висунуті здобувачем науково обґрунтовані теоретичні або експериментальні результати, наукові положення, а також характеризуватися єдністю змісту і свідчити про особистий внесок здобувача в науку.

Відповідно до пункту 14 Порядку № 567 виявлення в дисертації, автором якої вже видано диплом доктора чи кандидата наук, текстових запозичень без посилання на джерело, є підставою для прийняття рішення про позбавлення його наукового ступеня.

Окрім того, згідно з пунктом 4.7 Положення про спеціалізовану вчену раду, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 14 вересня 2011 року № 1059, якщо рада встановила, що здобувач використав ідеї та розробки, текстові запозичення, наукові результати та матеріали інших авторів без посилання на джерело, то рада знімає дисертацію з розгляду незалежно від стадії проходження без права її повторного захисту. У цьому разі заява про зняття дисертації з розгляду не приймається, а до МОНмолодьспорту надсилається рішення ради разом з авторефератом і стенограмою засідання. А відповідно до пункту 1.9 цього Положення у разі порушення радою вимог нормативно-правових актів з питань присудження наукового ступеня доктора чи кандидата наук МОНмолодьспорт скасовує прийняте радою рішення і може вжити до неї заходи в межах своєї компетенції, у тому числі до зупинення діяльності цієї ради.

Відповідно до частини четвертої статті 42 Закону України «Про освіту» академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства.

Згідно із частиною дев'ятою статті 19 Закону України «Про вищу освіту» Комітет з питань етики розглядає питання порушення академічної доброчесності і вносить відповідні подання до Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти.

Відповідно до частини сьомої статті 28¹ Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» скасування рішення спеціалізованої вченої ради про присудження наукового ступеня кандидата наук, доктора наук у разі встановлення відповідно до законодавства фактів академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти здійснюється у порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України, та може бути оскаржено відповідно до законодавства.

На підставі наведеного, відповідно до частини дев'ятої статті 19 Закону України «Про вищу освіту», частини четвертої статті 42 Закону України «Про освіту», частини сьомої статті 28¹ Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», пунктів 38–41 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 року № 1197, пунктів 21–22 Порядку розгляду скарг/повідомлень щодо фактів академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації, затвердженого на засіданні Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (протокол № 16 (45), від 24 жовтня 2023 року, зі змінами), з урахуванням чинних на момент прийняття рішення МОН про видачу відповідного диплома Міщенко О. Л. пунктів 9, 14 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567, та пунктів 1.9, 4.7 Положення про спеціалізовану вчену раду, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 14 вересня 2011 року № 1059, Комітет

ВИРІШИВ: внести на розгляд Національного агентства подання про наявність у дисертації кандидата економічних наук Міщенко Олега Леонідовича «Активізація інноваційно-інвестиційного розвитку харчової промисловості в Україні» фактів порушення вимог з питань текстових запозичень без посилання на джерело (академічного плагіату).

Голова Комітету

Артем АРТЮХОВ